

PAŽYMA

DĖL ATSINAUJINANČIŲ IŠTEKLIŲ ENERGETIKOS ĮSTATYMO NR. XI-1375 201 STRAIPSNIO
PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIVP-629 (TAP-21-1081)

2021-08-16 Nr. NV-1975

Vilnius

1. Projekto rengėja – Energetikos ministerija.

2. Projekto tikslas – pateikti Seimui Vyriausybės išvadą dėl 56 Seimo narių pateikto Atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo Nr. XI-1375 20¹ straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIVP-629 (toliau – Įstatymo projektas), kuriuo siūloma nepritarti Įstatymo projektui.

3. Dabartinė situacija:

Įstatymo projekto rengėjų nurodomos priežastys, paskatinusios parengti Įstatymo pakeitimo projektą:

- gaminantys vartotojai pasigaminant elektros energiją kaupia nuo balandžio 1 d. iki kitų metų kovo 30 d., šiai dienai sukaupto energijos neperkeliant į kitą laikotarpį;
- garantinio tiekimo atveju, pasibaigus kaupimo laikotarpiui skirstymo tinklų operatorius gaminančiam vartotojui kompensuoja už faktinį, bet ne didesnę kaip 5 procentų elektros energijos kiekį;
- naudojimosi elektros tinklais paslaugos kaina kinta kasmet ir turi tendenciją nuolat didėti;
- savo teritorijoje įrengtose ir nutolusiose elektrinėse pagamintai ir susigražintai elektros energijai taikoma vienoda naudojimosi elektros tinklais paslaugos kaina;
- gaminančiam vartotojui yra suteikta teisė už naudojimosi elektros tinklais paslaugą atsiskaityti natūra (pagaminta ir sukaupta elektros energija), tačiau Valstybinės energetikos reguliavimo tarybos nustatytas procentas yra neproporcingas skirstomųjų tinklų operatoriaus kaštams ir jo gaunami naudai, bei kalendorinių metų bėgyje nėra perskaičiuojamas keičiantis prognozuojamai rinkos (įsigijimo) kainai.

Energetikos ministerijos parengtu nutarimu (išvada), siūloma nepritarti Seimo parengtiems pakeitimams dėl šių priežasčių:

Seimo narių siūlymas	Pagrindiniai Energetikos ministerijos nepritarimo argumentai
elektros energiją gaminantiems vartotojams netaikyti terminuoto elektros energijos kaupimo laikotarpio, t. y. per einamąjį kalendorinį mėnesį į elektros tinklus patiektas ir nesuvalytas elektros energijos kiekis būtų perkeliamas į kitą kalendorinį mėnesį, neribojant perkėlimo kartų.	<ul style="list-style-type: none"> ➊ būtų paneigtas pirminis gaminančių vartotojų koncepcijos teisinio reglamentavimo tikslas – leisti pasigaminti ir patiems suvalyti savo poreikius atitinkantį elektros energijos kiekį, neapkraunant elektros tinklų; ➋ gaminantys vartotojai nebūtų suinteresuoti įsirengti optimalios galios elektrinę; ➌ teisinis gaminančių vartotojų reglamentavimas būtų nepatrauklus tiekėjams; ➍ kyla rizika, kad gaminantiems vartotojams už kaupimo laikotarpį sukaupę, bet nesugražinę elektros energijos kiekį išmokama kompensacija būtų apmokestinama gyventojų pajamų mokesčio įstatymo nustatyta tvarka.
Atsisakyti įstatymo nuostatų, kad garantinio tiekimo atveju gaminančiam vartotojui už jo pagamintą ir nesuvalytą elektros energijos kiekį kompensuojama už faktinį, tačiau ne didesnę kaip 5 procentų elektros energijos kiekį Valstybinės energetikos reguliavimo tarybos (toliau – VERT) nustatyta tvarka apskaičiuota	➊ Panaikinus šią nuostatą taptų neaišku, kokios sąlygos taikomos gaminantiems vartotojams garantinio tiekimo atveju. Įgyvendinant ES teisės aktų reikalavimus, susijusius su elektros rinkos liberalizavimu, siekiama skatinti vartotojus rinktis nepriklausomus elektros energijos tiekėjus bei užtikrinti konkurenciją

elektros energijos kaina.	tarp nepriklausomų elektros energijos tiekėjų. Vartotojų, gaminančių vartotojų veiklos reglamentavimas ir veiklos sąlygos, kai vykdomas garantinis elektros energijos tiekimas, teisės aktuose nustatytos taip, kad garantinio elektros tiekimo paslauga būtų mažiau patraukli nei nepriklausomo tiekėjo atveju ir teikiama tik išskirtiniais atvejais.
siūloma įtvirtinti naują terminą – reguliavimo periodą, kuriam būtų nustatoma naudojimosi elektros tinklais kaina (aiškinamajame rašte – 5 metai).	<ul style="list-style-type: none"> ❶ Įstatymo lygmeniu nėra apibrėžta, kokia šio reguliavimo laikotarpio trukmė (tik AR). ❷ Naudojimosi elektros tinklais kainą nustatant 5 metų laikotarpiui, nebūtų įvertintos elektros tinklų operatoriaus faktinės sąnaudos, atitinkamai dėl šios priežasties naudojimosi elektros tinklais kaina gali būti per maža, arba per didelė. negu nustatant kainą kas metus. ❸ pablogės atsiperkamumo planavimas, o paskutiniaisiais reguliavimo periodo metais prisijungę gaminantys vartotojai turėtų dar mažiau prognozuojamas investicijų atsipirkimo sąlygas nei tie gaminantys vartotojai, kurie prisijungė reguliavimo periodo pradžioje.
siūloma diferencijuoti pasinaudojimo elektros tinklais kainą gaminantiems vartotojams, kurių elektros energijos gamybos ir vartojimo vieta sutampa, ir gaminantiems vartotojams, kurių elektros energijos gamybos ir vartojimo vieta nesutampa.	<ul style="list-style-type: none"> ❶ siūlomas diferencijavimas didintų gaminančių vartotojų, kurių elektros energijos gamybos ir vartojimo vieta nesutampa, kaštus. Preliminariu vertinimu, pasinaudojimo elektros tinklais kaina, kai atsiskaitoma pagal įrengtąją galią, galėtų didėti daugiau kaip 60 procentų.
siūloma įtvirtinti fiksuotą 20 proc. elektros energijos dydį nuo elektros energijos kiekio, patiekto gaminančio vartotojo kaupimo laikotarpiu į elektros tinklus, kuriuo atsiskaitoma elektros tinklų operatoriui už naudojimosi elektros tinklais paslaugas.	<ul style="list-style-type: none"> ❶ Pasiūlymas lemtų skirtingą naudojimosi elektros tinklais kainos apskaičiavimą ir jos dydį, taikomą gaminantiems vartotojams, nes sukurtų skirtingus naudojimosi elektros tinklais kainos apskaičiavimo principus; ❷ realios elektros tinklų operatorių sąnaudos, susijusios su gaminančių vartotojų naudojimosi elektros tinklais paslaugomis, yra didesnės ir gaminantys vartotojai atsidurtų palankesnėje situacijoje, palyginti su kitais elektros energijos vartotojais; ❸ siūlomas reguliavimas gali tapti neproporcingai didele finansine našta likusiems elektros energijos vartotojams.
siūloma pripažinti netekusia galios Įstatymo nuostatas, kuriose įtvirtintas gaminančio vartotojo schemas galiojimo laikotarpis.	<ul style="list-style-type: none"> ❶ gaminančio vartotojo schema, kuria gaminantiems vartotojams suteikiamos tam tikros privilegijos, pvz., elektros energijos kaupimas tinkluose, atleidimas nuo VIAP mokesčio, yra valstybės parama, siekiant paskatinti gaminančių vartotojų plėtrą, atitinkamai kiekviena paramos schema turi turėti pradžią ir pabaigą, siekiant panaikinti perteklinio finansavimo riziką; ❷ konkretus laikotarpis užtikrina spartesnę gaminančių vartotojų plėtrą ir atitinkamai strateginių tikslų pasiekimą.

4. Projekto esmė:

Nutarimo projektu siūloma nepritarti Įstatymo projektui dėl nutarimo projekte nurodytų priežasčių.

5. Derinimas:

Nutarimo projektas išvados gauti teiktas 30 suinteresuotųjų subjektų. Be pastabų suderinta su Konkurencijos taryba ir VERT, atsižvelgta į visas Teisingumo ministerijos pastabas. Iš kitų institucijų per nustatytą terminą pastabų ir pasiūlymų negauta.

6. Atitikimas Vyriausybės programos nuostatoms – nutarimo projektas tiesiogiai Vyriausybės programos nuostatų neįgyvendina.

7. Dalykinio vertinimo išvada – nesant esminių Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės pastabų, siūlytina nutarimo projektą svarstyti tarpinstituciniame pasitarime.

Grupės patarėja

Šarūnė Navickaitė-Dulaitienė